

Clitemnestra vacil·la abans de matar el dorment Agamèmnon, quadre del 1817 de Pierre-Narcisse Guérin. VIQUIPÈDIA

Una reescriptura dels tràgics grecs

PERE ANTONI PONS

Per emprendre una operació literària com la que ha realitzat Colm Tóibín (Irlanda, 1955) a *La casa dels noms*, s'ha de ser un insensat o bé s'ha de tenir molta confiança en el propi talent. Tenint en compte que parlem d'un autor amb una extensa i reconeguda obra, no hi ha dubte que ens trobem davant d'un cas d'audàcia i no d'inconsciència. Els riscos, tanmateix, hi són.

Tóibín ha reescrit la història de la Casa d'Atreu, des de l'assassinat d'Agamèmnon després de retornar victoriós de la guerra de Troia fins a les intrigues de palau dels germans Orestes i Electra. Tal com explica en una nota final, ha agafat els protagonistes d'algunes obres cabdals de la tragèdia grega clàssica (*L'orestea* d'Esquil, *Electra* de Sòfocles i *Electra*, *Orestes* i *Ifigènia a Àulida* d'Eurípides) i n'ha tornat a relatar la turbulenta i sanguinària història, amb la particularitat que ho ha fet, per una qüestió de gènere, d'estil i de mirada, d'una manera menys solemne que els seus il·lustres precursors. No és nou, el que ha fet Tóibín. *La casa dels noms* podria emparentar-se amb la reescriptura que John Steinbeck va fer del cicle artúric i que va donar com a resultat aquella meravella plena de vitalisme, de màgia i d'aventura existencial que es titula *Els fets del rei Artús i els seus nobles cavallers*.

Sang vessada

En termes argumentals, *La casa dels noms* funciona com una maledicció que s'alimenta a ella mateixa, com un encadenament de crims que, amb la contundència inevitable dels desastres naturals, destrossa i reconfigura els destins dels membres de la família d'Agamèmnon. En la literatura o la mitologia clàssica, la maledicció es remunta fins a Tàntal, però a la novel·la de Tóibín el punt de partida és el sa-

crifici d'Ifigènia que el rei Agamèmnon ofereix als déus, tot per tal de guanyar la guerra. Desesperada per la mort de la seva filla, Clitemnestra es venja del seu marit assassinant-lo amb l'ajuda d'Egist, el seu amant, que aprofita l'ocasió per prendre el poder. Després d'anys lluny del palau familiar -raptat pels guardies de la seva mare i Egist-, Orestes torna, s'assabenta del crim de Clitemnestra i descobreix que Egist ocupa el lloc del seu pare difunt. Aleshores, induït en part per la seva germana Electra, es venja de la mort del pare matant la mare.

La manera com Tóibín relata aquests fets, posant l'èmfasi en la malaltissa teranyina de conspiracions, de lluites de poder i, sobretot, de sang vessada que es vol netejar vessant més sang, deixa clar que ens trobem davant d'un narrador molt sòlid, que sap treure rendiment als materials primigenis que maneja. En aquest sentit, és molt interessant com Tóibín construeix un món en transició, un món que va sent abandonat pels déus però en el qual els déus i els esperits encara compten i hi influeixen. Aquesta naturalesa híbrida, d'impàs, obliga l'autor a trobar un equilibri entre la realitat crua de les emocions humanes i una certa solemnitat marmòria, encara envernissada de mite. Tóibín de vegades troba l'equilibri i de vegades no.

La novel·la està dividida en sis parts, tres són narrades en primera persona per Clitemnestra i Electra i les altres tres són narrades en estil indirecte lliure, focalitzat en Orestes. La diferència entre unes parts i les altres és notòria. Mentre que els monòlegs de la mare i la filla són impressionants en la seva humanitat esqueixada, els capítols d'Orestes resulten erràtics i, pel que fa referència a la paleta emotiva i al ritme del relat, són molt més pàl·lids i exsangües. Sigui com sigui, la novel·la s'ho val. La traducció de Ferran Ràfols Gesa és una garantia. ♦

LA CASA DELS NOMS
COLM TÓIBÍN
AMSTERDAM / LUMEN
TRADUCCIÓ DE FERRAN RÀFOLS
280 PÀG. / 20,90 €

JULVE&COPONS

JULVE&COPONS

NO LLEGIRÉ AQUEST LLIBRE

LLEGIR O NO LLEGIR...

TU DECIDEIXES!

laGalera
www.lagaleraeditorial.com

Segueix-nos a: